

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-4-194 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 07-83/1005-390
Karar Tarihi : 1.11.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN, Dr. Mustafa ATEŞ

B. RAPORTÖRLER : Kenan Oğuz KARAKOÇ, Murat AYBER,
Muhammed GÜNDOĞDU, Sinan BOZKUŞ

C. ŞİKAYET EDEN : Gizlilik Talebi Vardır.

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

20 **YAPILANLAR** : - Würth Otomotiv ve Montaj San. Ürün. Paz. Ltd.Şti.
Eski Silivri Cad. No: 22 34535 Mimarsinan
Büyükkçekmece/İstanbul
- Türk Henkel A.Ş.
Kayışdağı Cad., Karaman Çiftliği Yolu, Kar Plaza,
D Blok 81120 İçerenköy/İstanbul
- Mercedes-Benz Türk A.Ş.
Tem Otoyolu Hadımköy Çıkışı, Mercedes Cd., 34500
Bahçeşehir/İstanbul
30 - General Motors Türkiye
Kemalpaşa Yolu üzeri Torbalı/İzmir
- Borusan Otomotiv
Firuzköy Yolu No:21 34320 Avcılar/İstanbul
- Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş.
Kayışdağı Cd. No 45, Kar Plaza, E Blok
81120 İçerenköy/İstanbul
- Nissan Otomotiv A.Ş.
Kuşbakışı Cd. No:11 PK:46 34662 Altunizade/İstanbul
- Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.
E5 Karayolu, 32. Km. 81700 Tuzla/İstanbul
40 - MAN Türkiye A.Ş.
Esenboğa Havalimanı Yolu 22. Km 06750
Akyurt/Ankara

- 50
- Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.
Büyükdere Cd. No:175 Levent/İstanbul
 - Anadolu Isuzu Otomotiv Sanayii A.Ş.
Soğanlıkköy Karşısı 81412 Kartal/İstanbul
 - Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.
Büyükdere Cad., Doğuş Han No:42, Kat:8 34394,
Mecidiyeköy/İstanbul
 - Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.
Büyükdere Cad., No : 145, Tofaş Han Kat 1-5 34400
Zincirlikuyu / İstanbul
 - Temsa A.Ş.
Kısıklı cad. Şehit Teğmen İsmail Moray sok. no:2/1
34662 Altunizade-İstanbul
 - Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.
Fatih Mh. Hasan Basri Cd. Köymenkent, Samandıra
Kartal/İstanbul

60 **E. DOSYA KONUSU : Otomotiv sağlayıcıları tarafından, yetkili servislerin şikayet konusu ürünleri üçüncü teşebbüslerden almasının ve şikayetçinin pazara girişinin engellendiği iddiası.**

70 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Şikâyetçi dilekçede özetle, Rekabet Kurumu'na verdiği 27.9.2006 tarihli dilekçe çerçevesinde Kurum'un almış olduğu 19.10.2006 tarih, 06-77/1004-288 sayılı karardan sonra şikâyet konusunda bir gelişme olmadığını, aksine şikâyete konu şirketlerin anlaşma konusu malların satımı konusunda daha fazla baskı uygulandığını, örneğin, Henkel-Tereson-Loctite şirketinin, Volkswagen, Isuzu, Temsa-Komatsu, Scania, Peugeot, Toyota, Fiat ile Würth'ün Opel, Ford, Mercedes, Skoda ile İxell'in Renault ile anlaşma yaptığını ve bu firmaların yaptıkları anlaşmalar ile farklı ve yeni markaların piyasaya girişine mani olduklarını ve bu çerçevede 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiklerini belirtmiştir.

80 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 8.8.2007 tarih, 5341 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 31.8.2007 tarih, 2007-4-194/İİ-07-KOK sayılı İlk İnceleme Raporu, 13.9.2007 tarih, 07-71 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 07-71/884-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 19.10.2007 tarih, 2007-4-194/ÖA-07-K.O.K. sayılı Önaraştırma Raporu 23.10.2007 tarih, REK.0.08.00.00-110/314 sayılı Başkanlık önergesi ile 07-83 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

90 - Otomotiv yetkili servislerinden alınan faturaların tetkiki sonucu, incelenen servis istasyonlarının tamamına yakınının kendi sağlayıcıları dışındaki tedarikçilerden de yedek parça ve sarf malzemesi satın aldıklarının açıkça ortada olduğu;

- Otomotiv yetkili servislerinin yukarıda yer verilen davranışları nedeniyle sağlayıcılar tarafından herhangi bir yaptırıma maruz bırakıldıklarına ilişkin herhangi bir emareye rastlanmadığı;

- Şikâyet edilen Würth Otomotiv ve Montaj San. Ürün. Paz. Ltd.Şti. (Würth) ve Türk Henkel A.Ş. (Henkel) tarafından hayata geçirilen muhtelif anlaşmaların ve ayrıca uygulanmakta olan ticari politikaların 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'a aykırı sayılabilecek bir hüküm veya davranış içermediği;

100 sayılan nedenlerle şikâyet konusu hakkında soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

110 İncelemeye esas dosya bakımından, ilgili ürün pazarı "otomotiv bakım onarımında kullanılan kaporta aksamı hariç, yedek parçalar ve sarf malzemesi pazarı" olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Şikâyetin belli bir bölgeye yönelik olmaması ve yetkili servislerin Türkiye sathında faaliyet göstermesi nedenleriyle, ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti Sınırları" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Deliller

Dosya mevcudu bilgilere göre, raportörlerin yaptıkları yerinde incelemeler ve taraflarla yaptıkları görüşmelerde aşağıdaki bilgilere ulaşılmıştır:

I.2.1. Şikâyetçi ile Yapılan Görüşme

120 Şikâyetçi (.....) konuya ilişkin olarak; üretim ve satışını yaptıkları ürünlerin önemli bölümünü yakıt hortum grubu, temizleyiciler, sıvı gresler ile araç tamir ve bakım kimyasallarının oluşturduğunu; ürünlerin bir kısmının ithal bir kısmın ise kendi üretimleri olduğunu, ilgili pazarda %80 paya sahip Würth ve Henkel ile aynı kalitede olan ürünlerini çok daha uygun fiyatla satmalarına rağmen, söz konusu teşebbüslerin otomotiv üreticileriyle yaptıkları anlaşmalar nedeniyle yetkili servislere satış yapmalarının engellendiğini, ayrıca otomotiv üreticilerinin puan uygulamaları nedeniyle yetkili servislerin her yıl belirli puan toplamak zorunda olmalarının ve bu konuda baskı görececeklerini (şikâyetçiye göre,

130 kimyasal ürünlerde bu baskı yoğunudur) düşüncelerinin bu uygulamaları güçlendirdiğini belirtmiştir.

Şikayetçi ayrıca, bu uygulama ile araç kimyasalları piyasasının anılan firmalarca kapatıldığını, bu firmaların birbirlerinin müşterilerine satış yapmadığını, yaşanan bu sorunların (.....) (Ankara), (.....) Otomotiv (Erzurum) gibi pazardaki diğer teşebbüsleri de etkilediğini ifade etmiştir.

I.2.2. İlgili Ürün Tedarikçileri Nezdinde Yapılan Yerde İncelemeler

I.2.2.1. Würth Otomotiv ve Montaj Sanayi Ürünleri Paz. Ltd. Şti.

140

I.2.2.1.1. Yetkililerle Yapılan Görüşme

Würth yetkilileri ile yapılan görüşmede aşağıdaki bilgiler edinilmiştir:

- Würth'ün marka bazında yaptığı anlaşmalar çok sınırlı olup, anlaşma yapılan firmalar (.....) (.....,), (.....) (yeni anlaşma henüz imzalanmadı), (.....) (.....) ve (.....)i'dir. Markalar ile yapılan anlaşmalar esasen Würth tarafından çok istenen bir anlaşma türü değildir. Çünkü satış yaparken otomotiv firmalarının ağı değil, kendi satış ağını kullanıyoruz ve Türkiye'nin her yerine 3 gün içinde ürün verme imkânına sahibiz. Bu bağlamda markalar ile yapılan anlaşmalar şirketimize çok fazla katkı yapmamaktadır. Bu tip anlaşmalar daha çok otomotiv firmaları tarafından talep edilmektedir. Otomotiv firmalarının söz konusu tipte sözleşme yapma isteklerinin nedenleri, komisyon elde etmek ve yetkili servislerinde kaliteli ürün kullanımdır. Ürünlerimiz Avrupa'da test edilmiş ve Volkswagen, MAN, Daimler gibi çeşitli otomotiv firmaları tarafından tavsiye edilen ürünler olduğundan otomotiv firmalarına güven vermektedir.

150

160

- Otomotiv firmaları ile yapılan sözleşmelerde başka ürün satmama şeklinde bir hüküm bulunmamaktadır. Böyle bir hükmün bulunması mümkün de değildir, çünkü otomotiv firmaları kendi ürünlerini de satmakta ve bizimle bu anlamda rekabet etmektedirler. Ayrıca yetkili servisler marka ile yapılan anlaşmayla kendilerini bağlı hissetmedikleri için, diğer ürünleri alabilmektedirler. Otomotiv firmalarının bayilerine uyguladıkları puan sistemi içinde şirketimiz yer almamaktadır. Bu sistem tamamen firma ve bayileri arasında gerçekleşmektedir. Şirketimiz satış yaparken çeşitli promosyon uygulamaları gerçekleştirmektedir, ancak bu markaların bayilerine uyguladıkları puan sisteminden farklı bir uygulamadır. Bu kapsamda ücretsiz eğitim, belli satış rakamları üzerine servislere ücretsiz ekipmanlar ya da servis çalışanlarına Würth marka saat ve mont verilmesi gibi promosyon uygulamaları mevcuttur.

I.2.2.1.2. Würth'den Elde Edilen Belgeler

170 - (.....) ile Yapılan Sözleşme

Würth ve (.....) arasında 26.12.2001 tarihinde imzalanan sözleşmenin bazı hükümleri şu şekildedir:

"Madde 6) Diğer Markalar

6.1. (.....) ve/veya Yetkili Servisler bu sözleşme kapsamındaki ürünler ile benzer diğer marka ürünler için, başka marka satıcıları ile bu sözleşmedekine benzer anlaşmalar yapabilecektir.

180 6.2. Würth, (.....) tarafından yapılabilecek bu tür bir uygulamanın, bu Sözleşme ile beklenen menfaatleri esaslı bir biçimde olumsuz olarak etkilediğini düşünür ise, 60 gün önceden bildirimde bulunmak kaydıyla tek taraflı olarak bu Sözleşmeyi feshetmek ve teşhir malzemelerini Yetkili Servislerden geri alma hakkına sahip olacaktır.”

- (.....) (.....) ile Yapılan Sözleşme

Würth ve (.....) arasında imzalanan ve 31.12.2006 tarihinde feshedilen sözleşmede başka marka satışına ilişkin aşağıdaki hüküm bulunmaktadır:

“2. Tarafların hak ve yükümlülükleri

190 İşbu sözleşmenin imzasını müteakip, yetkili servisler ile Würth arasında bir satış sözleşmesi yapılacaktır. Würth ile (.....) yetkili servisleri arasındaki alım satım münasebeti başta olmak üzere, yetkili servislerle Würth arasındaki hiçbir hukuki ve ticari hususta (.....)’nin Würth’e karşı herhangi bir taahhüdü, kefaleti, garantörlüğü ve sorumluluğu yoktur. (.....), yetkili bayilerine Würth mamülleri konusunda sadece tavsiye niteliğinde olmak üzere beyanda bulunabilir, yetkili bayilerinde münhasıran Würth mamüllerinin satılacağını taahhüt etmez.”

- Würth ile (.....) Arasında Yapılan Sözleşme

Würth ve (.....) (.....) arasında imzalanan 6.8.2006 tarihli sözleşmede yalnızca Würth ürünlerinin kullanılacağına dair münhasırlık içeren herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

200 **I.2.2.2. Türk Henkel Kimya San. ve Tic. A.Ş.**

210 Raportörlerin Henkel yetkilileri ile yaptıkları görüşmede, anılan şahıslar; yaklaşık 50.000.000 Euro'luk bir potansiyele sahip olan ilgili pazardaki cirolarının (.....) Euro olduğunu, bu cironun yaklaşık %(.....)'ini ana firmalara yapılan satışların oluşturduğunu, tüm firmaları portföylerinde bulundurmamakla birlikte daha çok (.....) ve (.....) gibi uluslararası niteliği bulunan firmalara satış yaptıklarını, en büyük rakiplerinin Sika, Würth, Dayson, Deinitrol ve Berner firmaları olduğunu, son iki sene içerisinde sektöre giren ve zaten piyasada olup payını ciddi ölçüde artıran firmaların bulunduğunu, pazar paylarına ilişkin kesin bilgilere sahip olmamakla birlikte, en yüksek pazar payının Würth firmasına ait olduğunu tahmin ettiklerini, satış miktarlarına göre müşteri bazında fiyatlarının değişebildiğini, coğrafi olarak ise fiyat farklılaşmasına gitmemeye çalıştıklarını, bazen herkese açık kampanyalar düzenlediklerini, bu kampanyalara dâhil olmayanların nispeten daha yüksek fiyatlarla ürün almak durumunda kaldıklarını ifade etmişlerdir.

I.2.3. Otomobil Sağlayıcıları ile Yapılan Görüşmeler

220 I.2.3.1. Doğu Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş. (Doğu Otomotiv)

I.2.3.1.1. Yetkililerle Yapılan Görüşme

Dosya mevcudu bilgilere göre, firma yetkililerinden aşağıdaki bilgiler edinilmiştir:

- Yetkili servislere yıllık alım hedefleri önerilmektedir. Bu alım hedefleri servisin bulunduğu nokta, servisin büyüklüğü gibi kriterler göz önüne alınarak servis ile birlikte belirlenmektedir. Buna göre yıllık alımları belirli oranlara ulaşanlara Bonus uygulanmakta ve çeşitli primler verilmektedir.

230 - Yetkili servisler eşdeğer parça kullanmak istediklerinde eğer araç garanti kapsamında ise buna izin verilmemekte, ancak bunun dışında araç garanti süresi içerisinde olsa da garanti kapsamı dışında yapılan bakım ve onarımlarda eşdeğer parça kullanılabilir. Yan ürünlerin (araç kimyasalları gibi) üreticileri, ürünlerinin Doğu Otomotiv tarafından dağıtılmasını istiyorlarsa, Volkswagen AG'den onay almaları durumunda, kendileri ile merkezi alım anlaşmaları yapılabilir. Örneğin; (.....) firması araç kimyasalları konusunda VW onayı olduğu için kendileri ile bu tip bir anlaşma yapılmıştır. Öte yandan, (.....) onay belgesini gösteremediği için anlaşma görüşmelerine başlanmamıştır. Buna rağmen (.....) Otomotiv ürünleri yetkili servislerde kullanılabilir.

240 I.2.3.1.2. Doğu Otomotiv'den Elde Edilen Belgeler

(.....) ile Yapılan Sözleşme

Doğu Otomotiv'in lojistik firması olan Genpar Otomotiv ile (.....) arasında 19.11.2002 tarihinde imzalanan sözleşmenin 21. maddesindeki hüküm şu şekildedir:

“Genpar'ın ve Distribütörlerin yetkili satıcılarının (.....)'den alınan ürünler dışında başka markaları satma hakkı vardır. Bu sözleşme Genpar'ın diğer üretici ya da ithalatçı firmalarıyla sözleşme yapıp ürün almasına engel değildir.”

250 - (.....) Sanayi Tic. Ltd. Şti. ile Yapılan Sözleşme

Doğu Otomotiv ve (.....) arasında 1.1.2007 tarihinde imzalanan sözleşmenin “VI. 10. Farklı Mal Satma Hakkı” başlıklı maddesi şu şekildedir:

“ Doğu Otomotiv'in, Katalonya'nın ve yetkili satıcıların (.....)'den alınan ürünler dışında başka markalar satma hakkı vardır. Bu sözleşme münhasır sözleşme niteliğinde olmayıp Doğu Otomotiv'in ve Katalonya'nın sözleşme konusu ürünleri üreten ya da ithal eden firmalarla sözleşme yapıp ürün almasına engel değildir.”

260 **I.2.3.2. Mais Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş. (Mais)**

Şirket yetkililerince konuya ilişkin olarak; Renault ve Dacia markalı araçların yedek parça temininin Renault Avrupa merkezinden yapıldığı, boya ürünlerinin ise diğer araç kimyasallarını üretmeyen Ixell adlı firmadan temin edildiği, bu firma ile merkezi alım anlaşması yapıldığı, Renault tarafından üretilmeyen veya alımının yurtiçinden yapılması kararlaştırılan ürünlerde OYAK Renault'nun onayının gerektiği, teknik bir incelemeden geçirilen ürünler yeterli güvenlik ve kalite standartlarına ulaştığı taktirde OYAK Renault tarafından dağıtıldığı, ancak OYAK Renault tarafından onay almasa dahi bir üreticinin yetkili servisler ulaşarak eşdeğer kalitede olması kaydıyla ürünlerini satabildiği, yedek parça alımının tamamen servislerin isteği doğrultusunda gerçekleştiği, Renault'nun herhangi bir müdahalesinin bulunmadığı belirtilmiştir.

Yetkililer, ayrıca, Renault markalı yedek parçaların kullanımını teşvik etmek için bir prim sistemi uygulandığını, bakım ürünleri, mekanik ürünleri gibi 6 farklı branşta yetkili servisler satış hedefleri verilerek ve hedeflere ulaşanlara 3'er aylık dönemler halinde ve çeşitli oranlarda prim uygulandığını, yetkili servislerin bu sisteme katılmalarının zorunlu olmadığını söylemişlerdir.

I.2.3.3 Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. (Ford)

280 Şirket yetkilileri tarafından konuya ilişkin olarak aşağıdaki hususlara değinilmiştir:

- Temsil ettiğimiz Ford Avrupa'nın ürünlerini test edip onayladığı (.....) markasını tercih ediyoruz. Ford Avrupa da benzeri kimyasal içerikteki ürünleri (.....)'den tedarik etmektedir. Tahminen 3 yıl öncesine kadar doğrudan Avrupa'dan ithal ederek servisler ulaştırıyorduk, ki bu nedenle fiyatlarımız yüksekti. Son 3 yıldır ise sadece (.....) aracılığıyla bu ürünleri temin ediyoruz. Bu sayede belli bir fiyat iyileştirmesi yapma imkânımız oldu. Bildiğimiz kadarıyla Ford'un yetkili servisleri ağırlıklı olarak bizim ürünlerimizi kullanıyorlar. Ancak servislerin muadil ürünler üreten başka markaları kullanma imkânları da bulunuyor. Başka markalar kullanıp kullanmadıkları hususunda net bir bilgimiz yok, zira bunu takip etmiyoruz.

- Bu ürünleri sadece kendi yetkili satıcılarımıza ve bayimiz konumundaki yeniden satıcılara tedarik ediyoruz. Bağımsız servisler daha geniş ifadeyle piyasaya doğrudan ürün satmıyoruz. Bağımsız servis istasyonları mamüllerimizi bayiler vasıtasıyla satın alabilirler.

- Bir ürünü pazara sunmadan önce bir piyasa araştırması yapıyoruz. Fiyat, kalite, tedarik şartları gibi özellikleri göz önünde bulundurarak bir miktar tahmini yapıyor ve buna göre (.....)'den talep ediyoruz. Fiyatlarımız bütün alıcılar için aynıdır. Diğer taraftan teşviklerimiz bulunmaktadır. Bu teşvikler tüm bayilerimize aynı şekilde uygulanır. Ayrıca düzenlediğimiz kampanyalar kapsamında gelen talepler tüm bayilerimize aynı şekilde uygulanır.

300 - Rekabet ortamı oluşmasını teminen, rakip tedarikçi (.....) ürünlerinin de tavsiye edildiği "Özel Satışlar" prosedürümüz bulunmaktadır.

I.2.3.4. Toyotasa Toyota-Sabancı Pazarlama ve Satış A.Ş. (Toyota)

Şirket yetkilileri tarafından konuya ilişkin olarak;

- 310 - Orijinal Toyota ürünlerinin yanısıra, ağırlıklı olarak (.....) firması ile çalıştıklarını, servislere de bu ürünleri verdiklerini, bununla birlikte yetkili servislerin söz konusu ürünleri (.....) firmasından veya ürünün muadilini üreten başka herhangi bir firmadan doğrudan tedarik etme imkânlarının bulunduğunu,
- Fiyatlama politikalarında, daha yüksek miktarda ürün alan servise daha düşük fiyatla ürün satma gibi bir uygulamanın bulunmadığını; genel olarak, eşdeğeri piyasada bulunan ürünler için servisin belli bir miktarı aşması durumunda prim uyguladıklarını,
- Türkiye'de bir parçanın eşdeğer kalitede olup olmadığını tespit edecek herhangi bir kurum veya kuruluş bulunmadığından, servislerin riske girmeyerek kalitesi belli olan markaları tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

320 I.2.3.5. Mercedes-Benz Türk A.Ş.

Şirket yetkilisi, (.....) firması ile yaptıkları konu hakkındaki sözleşmeyi Rekabet Kurumundan gelen bir yazı dolayısıyla, ihtiyat amacıyla feshettiklerini, kendilerinin Daimler Chrysler firmasının organizasyonunda veya seri üretiminde kullandığı ve kalitesi konusunda güvence verdiği markaları kullandıklarını, yetkili bayi ve servislerin yedek parçaları kendilerinden veya üçüncü firmalardan tedarik edebildiklerini, bayi ve servislerden yalnızca belirlenmiş teknik özelliklere sahip ürünleri kullanmalarını istediklerini, bunun dışında ürünlerde marka bazında yapılan kalite testleri neticesinde tavsiyelerde bulduklarını belirtmiştir.

- 330 Yetkili, ayrıca, Türkiye'de bayii ve yetkili servislere yönelik bir tavsiye fiyat listelerinin bulunduğunu, bu listeyi yılda iki kez yayınladıklarını, dönemsel fiyat değişikliklerini ayrıca duyurduklarını, bayilerle yaptıkları anlaşmaların önceden belirlenmiş ve herkes için aynı uygulanan iskonto oranlarını içerdiğini söylemiştir.

I.2.4. Yetkili Servisler ile Yapılan Görüşmeler

Raportörlerce, sağlayıcıların yetkili servislerinde incelemelerde bulunmuş ve görüşleri alınmıştır:

340 I.2.4.1. Neziroğlu Motorlu Araçlar Tic. Ltd. Şti. (Neziroğlu Otomotiv)

I.2.4.1.1. Yetkililerle Yapılan Görüşme

Renault, Hyundai, Suzuki ve Isuzu'ya ait satış ve servis ağı bulunan Neziroğlu Otomotiv yetkilisinin konu hakkındaki görüşü aşağıdaki şekildedir:

350 - Neziroğlu Otomotiv yedek parça alımlarının tamamını Renault'dan gerçekleştirmektedir. Ancak bu alımlar Renault tarafından getirilen zorunluluktan değil, şirket politikasından kaynaklanmaktadır. Ürünün test edilmiş, güvenilir oluşu ve alınan parçalara belli bir garanti öngörölmesi bu tercihin nedenidir. Ayrıca, Renault aynı tipte farklı yedek parçalar sunarak, farklı fiyat seçenekleri getirebilmekte, müşteri istediği ürünü seçme hakkına sahip olmaktadır.

- Özellikle araç kimyasallarında istediğimiz ürünleri kullanabiliyoruz. Bu tip ürünlerde kalite yönünden aralarında fark olmayan ürünlerde fiyat konusu ön plana çıkmakta ve bizim açımızdan uygun fiyatlı ürünlerin alımları yapılmaktadır. Renault dışından sağladığımız parçalar toplam yedek parça satışıımızın %(...-....)'ini oluşturmaktadır.

360 - Renault satışını yaptığı yedek parça ve araç kimyasalları gibi ürünlerin kullanılması konusunda herhangi bir baskı yapmamaktadır. Ancak uygulanan prim sistemi ile Renault'dan alınan ürünler piyasadaki alınan ürünlerle aynı fiyata veya daha ucuza gelebilmektedir. Dolayısıyla etiket fiyatı daha pahalı olsa dahi yıl sonu itibarıyla Renault'dan alınan ürünler daha avantajlı olduğundan orijinal parça kullanmayı tercih ediyoruz.

1.2.4.1.2. Neziroğlu Otomotiv'den Elde Edilen Belgeler

Raportörlerin elde ettiği faturaların tetkikinden, Neziroğlu'nun 27.9.2007 tarihinde (.....) Paz. San. ve Tic. Ltd. şti.'den toplam 1.587,67 YTL; (.....) San. Ve Tic. Ltd. şti.'den ise 20.9.2007 tarihinde toplam 170,45 YTL tutarında ürün aldığı anlaşılmaktadır.

370 1.2.4.2. Toyan Otomotiv San. ve Tic. A.ř. (Toyan)

ToyotaSa bayisi ve servisi Toyan yetkilisince; belirli aylık satış hedefler aşıldığında, ToyotaSa tarafından çok yüksek olmayan miktarda prim verildiği, ayrıca diğer ürünlerin aksine ana firmadan alınan ürünlerin kalitesinde bir şüphe bulunmadığı, bu nedenlerle söz konusu ürünleri tercih ettikleri, bununla birlikte oldukça düşük miktarları içeren aylık hedefler aşıldığında, başka satıcılardan da ürün alabildikleri, diğer firmalardan ürün tedarik etmeleri nedeniyle herhangi bir sıkıntı yaşamadıkları ifade edilmiştir.

1.2.4.3. Ere Otomotiv A.ř.

380 şirket yetkililerinin verdikleri bilgiler aşağıdaki şekildedir:

- Halen Wolkswagen ve Audi firmalarının yetkili satıcılığını ve yetkili servis hizmetlerini vermekteyiz. 2005/4 sayılı Tebliğ'in çıkmasının ardından Doğuş yetkilileri bizlere Tebliği açıklarak araştırma konusu olan yedek parça gibi ürünleri istediğimiz firmadan veya markadan temin edebileceğimizi ifade ettiler. Ancak Doğuş grubunun prim sistemlerinde gerçekleştirdiği düzenlemeler nedeniyle söz konusu ürünlerini kendilerinden almamız daha avantajlı hale geldi. Doğuş grubu belli ürünler için bazı markaları kullanmamızı teşvik ediyor.

390 - 2007 yılı öncesi dönemde biz Doğuş grubundan daha yüksek iskontolu ürün alabiliyorduk. Ancak 2007 yılından itibaren alış iskontolarımız düştü. İskontodan kaynaklanan kâr azalışını alış hedeflerini yakalamamız durumunda telafi etmemiz mümkündür. Alış hedefine bağlı olarak belli bir kâr marjı/bonus alıyoruz. Bu kâr marjının belirlenmesinde 5-6 maddeden oluşan kriterler grubu etkili oluyor. Bunlara, stoklarımızın güncel olup olmaması ya da hatalı parça siparişi yapıp yapmadığımız gibi durumları örnek olarak verebiliriz.

400 - Doğuş grubu bize bazı parçaları uygun fiyattan temin etse de, parça fiyatları zaman zaman piyasa fiyatlarının üstünde olabiliyor. Pahalı ürünleri Doğuş harici bir firmadan tedarik etme imkânımız her zaman var. Örneğin Doğuş grubu ile (.....) firması arasında bir anlaşmanın bulunduğu dönemde dahi, biz dışarıdan istediğimiz ürünü tedarik etme hakkına sahiptik, halen (.....) grubu ürünleri de tedarik etmekteyiz ve bu tür anlaşmalar bizim dışarıdan ürün tedarik etmemizi kısıtlamamaktadır.

1.2.4.4. Gülpar Motorlu Araçlar San. Tic. A.Ş. (Gülpar)

Mais yetkili satıcısı ve servisi Gülpar yetkilisi konuya ilişkin olarak; kimyasal ürünleri Ixell'den, bu teşebbüste bulunmayan ürünleri ise (.....)'den temin ettiklerini, yerli üreticilerin ürünlerini kalite yönünden güvenemedikleri için kullanmadıklarını, ana firma tarafından kendi ürünlerinin kullanılması konusunda herhangi bir baskı olmadığını belirtmiştir.

410 1.2.4.5. In-car Motorlu Araçlar Kir. Tur. İnş. Taah. San. Tic. A.Ş. (In-car)

1.2.4.5.1. Yetkililerle Yapılan Görüşme

420 Skoda yetkili satıcılığı ve servis hizmetlerini veren firmanın yetkilisi tarafından; araç bakım ve onarımlarında kullanılan kimyasalları çok çeşitli firmalardan temin ettikleri, Volkswagen'dan onaylı (.....) ve (.....)'in yanısıra, diğer firmaların ürünlerini de kullandıkları, bunu yaparken fiyat, ürünün benimsenmesi gibi konuların etkili olduğu, yerli firmalardan (.....) ve (.....)'dan da klima gazı, çeşitli yağ ürünleri, yapııştırıcılar, temizlik malzemeleri gibi ürünler temin ettikleri, bu ürünlerle ilgili olarak distribütör tarafından herhangi bir baskı yapılmadığı, ancak bu tip ürünlerin oranı toplam alımların %8-10 gibi küçük bir bölümünü oluşturduğu belirtilmiştir.

1.2.4.5.2. In-Car'da Elde Edilen Belgeler

Skoda yetkili servisi In-Car'dan (.....), (.....), (.....) ve (.....)'den alınan mallara ilişkin faturalar alınmıştır. Fatura örneklerinin tetkikinden; 20.8.2007 tarihinde şikayetçi (.....)'dan 212,40 YTL. tutarında "Sollvay Solkane" cinsi ürün alındığı görülmektedir.

I.2.4.6. Koluman Motorlu Araçlar A.Ş.

Mercedes-Benz ve Chrysler yetkili servisi Koluman tarafından, Koluman'ın araştırma konusu ürünleri 2007 yılının ilk 9 aylık dönemdeki tedarik kanallarını gösterir tablo ibraz edilmiştir. Tablo aşağıdaki gibidir:

Ürün Çeşidi	Adet	Tutar	Oran	Firma Adı
Temizleme Spreyi	7.348	22.044 YTL	%50,26	(.....)
Motip Yağlayıcı	1.776	12.840 YTL	%29,27	(.....)
Motip Klima Temizleyici	216	3.456 YTL	%7,8	(.....)
Slikon Sprey	48	323 YTL	%0,07	(.....)
Sıvı Gres	12	88 YTL	%0,02	(.....)
Süper Yapıştırıcı	25	100 YTL	%0,02	(.....)
Cam Metal Yapıştırıcı	6	77 YTL	%0,017	(.....)
Klima Kaçak Arama Sıvısı	6	102 YTL	%0,02	(.....)
Cıvata Sökücü	11	248 YTL	%0,05	(.....)
Pas Sökücü	104	1.456 YTL	%3,8	(.....)
Klima Gazı	272	3.120 YTL	%7,1	(.....)
<i>Toplam</i>	<i>9824</i>	<i>43.854 YTL</i>	<i>%100</i>	

440 Tablodan da anlaşılacağı üzere Koluman adı geçen ürünlerin yaklaşık %(...)’ini (.....)’den tedarik ederken, (.....)’den tedarik miktarı yaklaşık %(...) olarak gerçekleşmiştir.

I.2.4.7. Be-Pa Otomotiv

Ford Otosan’ın Nevşehir ve Niğde bayiliklerini yürüten Be-Pa Otomotiv yetkilisinin konuya ilişkin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

450 - Belirtilen nitelikteki ürünlerin tamamını (.....)’den satın almaktayız. (.....) başta olmak üzere bazı firmalar ürünlerini Ford Otosan’a kalite kontrol için sunmakta, Otosan tarafından kalitesi onaylanan ve daha önemlisi Ford markalı araçların hiçbir aksamına zarar vermeyen ürünlerin kullanılması tavsiye edilmektedir. Otosan tarafından bu şekilde tavsiye edilen markaların adedi 15-20 arasındadır, ancak biz (.....)’ü tercih ediyoruz.

- Aynı ürünlerin eşdeğerini (.....)’den tedarik ederek yetkili servislerine pazarlayan Ford Otosan bu ticari tercihten ötürü bayiye herhangi bir yaptırım uygulamamaktadır.

I.2.4.8. Tur Oto A.Ş. (Tur Oto)

Benzeri bulgulara Ford Otosan’ın Ankara yetkili servis ve bayilerinden Tur Oto’da da rastlanmıştır. İbraz edilen fatura örneklerinden her ihtiyaç hasıl olduğunda yeni bir ihale-satın alma süreci başlatıldığı ve bu sürecin sonunda uygun görülen marka mamullerin satın alındığı anlaşılmaktadır.

460 **I.3. Değerlendirme**

Şikâyetçi (.....)'nın 27.9.2006 tarih ve 6515 sayıyla Kurum kayıtlarına intikal eden başvurusunda, Würth Otomotiv, Türk Henkel A.Ş. ve Ixell adlı firmaların otomobil sağlayıcılarıyla (Mercedes, BMW, Peugeot, Nissan, Hyundai, Opel, Man, Ford Otosan, Doğu Otomotiv, Renault-Mais) yaptığı anlaşmalarla yetkili servisleri kendilerinden mal almaya zorladığı ve şikâyetçinin pazara girişinin engellendiği iddia edilmiştir. İlk inceleme raporu sonucu alınan 19.10.2006 tarih ve 06-77/1004-288 sayılı Kurul kararında şikâyet konusu uygulamaların 2005/4 sayılı Grup Muafiyeti Tebliği'nin sağladığı muafiyetin dışında kalacağına ve bahse konu uygulamaların Kanun'un 9. maddesi üçüncü bendi uyarınca sonlandırılmasına dair ilgili taraflara yazılı görüş verilmesine karar verilmiştir.

470 Yazılı görüşler ilgili taraflara 6.11.2006 tarihinde tebliğ edilmiştir. Şikâyetçi, 8.8.2007 tarihinde intikal eden dilekçesinde ise, konuyla ilgili bir gelişme olmadığını, sağlayıcılar tarafından satışını yaptığı yedek parçaların yetkili servislerde kullanılmasının ve piyasaya girişinin engellendiğini belirtmiş ve Kanun çerçevesinde gerekli işlemlerin yapılmasını talep etmiştir.

Şikâyetin temelini, Henkel ve Würth gibi firmaların otomotiv sağlayıcılarıyla yaptıkları anlaşmalar ile farklı ve yeni markaların piyasaya girişine mani oldukları ve böylece 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi ve bu madde uyarınca 480 çıkarılan 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği hükümlerinin ihlal edildiği iddiası oluşturmaktadır.

Şikâyetçi otomotiv bakım onarımında kullanılan çeşitli makineler, kimyasal maddeler ve yedek parçaların satışıyla uğraşmaktadır. Söz konusu ürünler, 2005/4 sayılı Tebliğ'de yedek parça olarak tanımlanan ürünler olup, anılan Tebliğin 5. maddesi (j) bendinde, *"bir dağıtıcı veya yetkili servisin orijinal yedek parçaları veya eşdeğer kalitedeki yedek parçaları kendi tercih ettiği üçüncü bir teşebbüsten satın almasının ve bunları motorlu araçların bakım ve onarımı için kullanmasının engellenmesi"* halinde muafiyetin uygulanmayacağı belirtilmiştir.

490 Dolayısıyla, çeşitli kimyasal ürün ve yedek parça üreticilerinin, otomotiv firmalarının merkezleriyle anlaşarak yetkili servislerde sadece kendi ürünlerinin satılması veya otomotiv sağlayıcılarının yetkili servislerine diğer markalara ait orijinal ve eş değer kalitede yedek parça satışlarının engellenmesi eylemleri 2005/4 sayılı Tebliğin kapsamındaki eylemlerdendir.

İlgili Ürün Pazarının Ayırt Edici Özellikleri

Ürün yelpazesini oluşturan maddeler adet olarak çok fazla olmakla birlikte, gerek servis istasyonlarının toplam alımlarındaki gerekse tedarikçilerin toplam satışlarındaki nispi payı oldukça düşüktür.

500 Kaporta aksamı dışındaki bakım onarım amaçlı yedek parça ve sarf malzemeleri, temizleme spreylерinden ön cam yapıştırma setlerine ve yakıt hortumlarına kadar geniş bir çeşitlilik arz etmektedir. Söz konusu ürünlerin

510 büyük çoğunluğu profesyonel kullanıma hitap etmektedir. Ön cam yapıştırma kimyasalları, sair yapışkanlar, yakıt hortumları ve klima gazları gibi ürünlerin araç sahipleri tarafından doğrudan kullanımına sıkça rastlanmamaktadır. Doğrudan araç sahibi tarafından kullanılabilen fren balata temizleme spreyi ve cam suyu antifrizi gibi mamüllerin dahi başlıca alıcıları servis istasyonlarıdır. Bu nedenle ilgili ürün pazarında hakim alıcı konumundaki servis istasyonlarının ticari tercihlerinin piyasa dışından belirlenmesi bu ürün pazarlarındaki rekabeti ciddi ölçüde kısıtlama potansiyelini haizdir.

Öte yandan, ilgili pazarı oluşturan ürünlerin kalite tespiti oldukça zor ve maliyetlidir. Ülkemizde bu ürünlerin kalitelerini ve motorlu aracın sair aksamına ya da insan sağlığına zarar verip vermediğini test eden bağımsız kuruluşlar bulunmamaktadır. Mercedes-Benz Türk, Renault, Toyota gibi Ülkemizde yüksek pazar paylarına sahip otomotiv sağlayıcıları menşei ülkelerdeki merkezlerinde mevcut laboratuvarlarda yapılan testlere güvenerek ürün tercihinde bulunmaktadır.

520 Dosya mevcudu bilgilerden edinilen izlenim ürünleri kullanan servis istasyonlarında çalışan teknik kadronun bir çeşit “marka bağımlılığı” ve “kullanım alışkanlığı” doğrultusunda karar verdiği yönündedir. Özellikle cam yapıştırma setlerinin örnek gösterilebileceği nispeten karmaşık ürünler söz konusu olduğunda, teknik personelin belli bir markanın kimyasalını kullanmayı alışkanlık edinerek, yeni bir markanın ürünü tanımak ve onun teknik özelliklerine uygun bir iş akışı benimsemektense, öteden beri kullanageldiği ürünü kullanmaya devam etmeye eğilimli olduğu görülmektedir. Bu halde piyasaya önceden girenlerin lehine ve sonradan girenlerin aleyhine olmak üzere ve ancak 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmayan bir piyasa yapısı ortaya çıkmaktadır.

530 **Yerinde İncelemelerde Edinilen Bilgiler Işığında Sağlayıcılarına Tedarik ve İskonto Politikaları**

540 Genel kabul gördüğü üzere sağlayıcılarına tedarik ve indirim uygulamaları özellikle motorlu taşıtlar ve onların bakımına yönelik hizmetler pazarlarında rekabet koşullarını doğrudan belirleme potansiyelini haizdir. Motorlu Taşıtlar Grup Muafiyet Tebliği bu veri üzerine tasarlanmıştır. Öneri safhası dahilinde yerince inceleme yapılan sağlayıcıların iskonto ve tedarik politikalarında 4054 sayılı Kanun’a ya da anılan Grup Muafiyet Tebliğine aykırı herhangi bir hususa rastlanmadığı gibi “Tüketici Memnuniyeti” gibi kendisine atfedilen önem giderek artan ölçütlerin de sağlayıcıdan alınan ürün tutarı kadar belirleyici olmaya başladığı görülmüştür. İlgili bölümlerde yer verilen fatura örnekleri yetkili servislerin otomotiv sağlayıcıları dışındaki tedarikçilerden de ilgili ürün yelpazesindeki maddeleri satın alabildiklerini açıkça ortaya koymaktadır.

K. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

- 550 1. Otomotiv yetkili servislerinden alınan faturaların tetkiki sonucu incelenen servis istasyonlarının tamamına yakınının kendi sağlayıcıları dışındaki tedarikçilerden de yedek parça ve sarf malzemesi satın aldıklarının açıkça ortada olması,
2. Otomotiv yetkili servislerinin yukarıda yer verilen davranışları nedeniyle sağlayıcılar tarafından herhangi bir yaptırıma maruz bırakıldıklarına ilişkin herhangi bir emareye rastlanmaması,
3. Şikayet edilen Würth Otomotiv ve Montaj San. Ürün. Paz. Ltd.Şti. ve Türk Henkel A.Ş. tarafından hayata geçirilen muhtelif anlaşmaların ve ayrıca uygulanmakta olan ticari politikaların 4054 sayılı Rekabetin Korunması
- 560 Hakkında Kanun'a aykırı sayılabilecek bir hüküm veya davranış içermemesi
- nedenleriyle dosya konusu şikayet ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.